

ORGANIZIRANI ELEKTRICARJI SE BOJUJEJO PROTI ORGANIZIRANEMU GRABEŠTVU

Boj za Muscie Shoals prične zopet v kongresu. — Podpirali ga bodo organizirani električarji.

Washington, D. C. — Mednarodna bratovščina električarskih delavcev ve, da se v jeseni zopet bojuje boj, da ostane Muscie Shoals vladna lastnina in da obratuje vlada v interesu ameriškega ljudstva. Zaradi tega podvzame ta bratovščina kake, da vzdrži ameriško ljudstvo proti nameravanim načrtom privatnih električarskih interesov.

Bratovščina pravi v svojem tiskovnem glasilu, da je trije stroj, družb ustanovilo korporacijo, ki je poznana pod imenom Muscie Shoals Power Distributing kompanija. Stvar je taka, kot glasilu pravi: "Lasje so Jakobovi, glas je pa od Ezava."

Družbe, ki so ustanovile to novo korporacijo so tele: Memphis Power & Light kompanija, to družbo kontrolira Natl. Power & Light kompanija. Sedaj sledi še pet kompanij in sicer: Mississippi Power kompanija v Gulfportu, Alabama Power v Birminghamu, Gulf Power kompanija v Pensacoli, Gulf Electric kompanija v Mobile in Georgia Railway Power kompanija v Atlantici. Te kompanije kontrolira Southeastern Power & Light kompanija.

Prihodnja družba je Tennessee Electric Power kompanija v Chattanooga in Nashvillu. Njen letem je združen s sistemom

Georgia Railway kompanije in Mellonovo Aluminum kompanijo Amerike. Mississippi Power & Light kompanijo v Jacksonu, Arkansas & Light Power v Pine Bluffu in Louisiana Power & Light kompanijo kontrolira Southern Power & Light kompanija v Baltimoreju, ki jo zopet kontrolira Electric Power & Light korporacija na Broadwayju šte. 71. Direktno pod kontrolo te trustovske podružnice sta Mississippi Delta Power & Light kompanija iz Greenville in New Orleans Public Service kompanija.

Zadnja članica te zveze je Kentucky Utilities kompanija v Louisvilleju, nad katero gospodari Insulova Middle West Utilities kompanije v Chicagu, katero pa zopet kontrolira American Super-power kompanija v Denverju.

Glasilu komentira to odkrito zvezo in pri tem opominja ljudstvo, da je skupni kongresni odsek priporočil, da se temu trustu izroči električna centrala. To priporočilo so podpisali senatorji Deneen iz Illinois in Sackett iz Kentuckije, oba regularna republikanca, kongresnik Morin iz Pennsilvanije, regularen republikanec, in Quinn iz Missisippija, regularen demokrat.

Organizirano delavstvo v električarski industriji se vporablja v Združenih državah in Kanadi trajno za pobijanje trupa na eni strani, na drugi pa za usklajevanje električne sile.

Mehički škofje strašijo s srednjeveškim strašilom

Glavarji cerkve se suspendirali religiozne obrede s interdiktom iz devetega stoletja. Člani vlade in javni uradniki bodo ekakomunicirani!

Mexico City, 26. jul. — Glavarji katoliške cerkve v Mehiki so se v obupnem boju z vlado posluzili strašila, ki je bilo v navadi v srednjem veku. To je "generalni lokalni interdik", ki pomeni, da je gotov kraj, mesto, pokrajina ali cela dežela "kaznovana" za grehe posameznikov, katerih cerkev ne more doseči. V tem slučaju je "kaznovana" vsa Mehika. "Kazen" obstoji v tem, da so suspendirani vsi verski obredi v cerkvah: duhovniki ne masujejo več, zvonovi umolknejo in zakramenti se ne dele, razen krsta in poslednjega olja.

Interdik, katerega je podpisal Jose Mora y del Rio, mehiški kardinal, in sedem drugih nadškofov ter 29 škofov, je bil naznanjen večer po vseh cerkvah. Srednjeveška naredba stopi v veljavo 1. avgusta, ko postanejo zakoni proti verouku v privatnih šolah in cerkveni politiki pravomočni.

Pastirsko pismo, ki razglasa interdik, obenem grozi s "kaznami" za vse one katoličane, ki so člani vlade in javni uradniki, kateri izvršujejo ali pomagajo izvrševati postave proti cerkvi in za vse katoličane, ki se podvržejo novim postavam s tem, da prezejo interdik, pošljejo svoje otroke v javne šole, se poročijo civilno in ki drugače dajejo moralno podporo vladi. Kazen je ekakomunikacija ali izobčenje iz cerkve.

Da narode vpliv na ignorančne pristaje, se glavarji cerkve najbrj posluzijo absurde ekakomunikacije predsednika Callesa in ostalih članov vlade, dasi so že davno sami zapustili cerkev.

Nadškofje in škofje hinavsko naznanjajo, da cerkve ostanejo ves čas interdiktne odprte in na razpolago ljudstvu, da v njih molijo.

Vlada bo najbrj smatrala ta korak za novo izzivanje versko nahujskane mase na revolucijo in bo nedvomno držala glavarje cerkve odgovorne za eventualne nemire.

(Interdik je nekoč pomenil težko kazen za prebivalstvo, katere je papež kaznoval radi nepokorščine. Yagodovini se interdik prvič omenja v devetem stoletju. Leta 1200 je bila z interdiktom kaznovana vsa Francija radi tega, ker je kralj Filip II. pustil svojo ženo z namenom, da se poroči z drugo. Leta 1208 je papež kaznoval s interdiktom vso Anglijo radi tega, ker je

(Dalje na 3. strani.)

FARMARJI V IOWI OSTANEJO Z BROOKHARTOM

Administracija je to že spoznala. — Politčni Washington čita resolucijo, ki se jih sprejeli farmarji.

Washington, D. C. — Smith W. Brookhart, ki ga je republikanska stranka v Iowi imenovala senatorskim kandidatom, je za administracijo postal precej velik parkelj. Državna republikanska administracija ga je pozdravila in priznala kot svojega kandidata, dandavno ni prekal niti ene besede, s katerimi je obojaj politika Coolidgeve administracije.

Politični Washington prav pazno čita resolucijo, ki jih je sprejela republikanska državna konvencija v Iowi. Farmarji in mali bankirji na zapadu so pričeli z bojem proti visoki colninski zaščiti, ki daje vzhodni industriji prednosti pred zapadnim in južnim poljedelstvom. Državna konvencija se je izrekla za postavu, ki ustanove cenasko mero za poljske produkte, kot jo zaščitna colnina ustvarja za vzhodno industrijo.

To točko v programu republikanske stranke smatrajo v glavnem mehu za grožnjo zaščiti colnini. To smatrajo za "brookhartizem." Oni vidijo v tem programu izjivanje skupne tovarnarjev, ki se svezani s velebankirji in finančniki. Program je nevarnost za ponovno imenovanje Coolidge, predsednikskim kandidatom v letu 1928. Slučajno je pa program tudi nevaren pri letovskih volitvah republikanski stranki, da se bo po volitvah imela kontrola nad abornico in senatom. Na vseh straneh pa trdijo zopet, da v programu republikanske stranke države Iowa ni nič tako radikalnega, da bi tega ne mogla podpisati Coolidge in Brookhart. Ampak Brookhart je prisilil stare mašinske političarje, da so se pridružili farmarjem, kar pomeni, da vzhodna disciplina več ne gospodari v stranki.

Ako ta disciplina pogori, tedaj se politika Združenih držav nahaja v slabšem položaju, kot je bila leta 1908. Brookhart in drugi voditelji na zapadu se ne zadovoljuje samo s opozicijo proti colninski zaščiti. Oni nasprotujejo trutom in nadtrutom, ki so jih gojili Coolidge, Mellon in Hoover. Oni so naklonjeni javnemu lastništvu. Javno lastništvo pa smatrajo za sredstvo, ki služi kot sredstvo za boj proti privatni kontroli industrije. Zada za Brookhartovo akcijo za odpomoč je program za nacionaliziranje distribucije električne sile, ki se proizvaja pri Muscie Shoals in Boulder Canyonu.

Prav nič radikalnega ni v programu, ampak gre se za znižanje troškov za kurivo in transportacijo in za premeščenje dveh glavnih poštojanek gospodarske in politične moči na vzhodu.

Člani republikanskega narodnega odbora ne bodo govorili zdej. Oni čakajo, da tajni agentje odborovega predsednika Butlerja odkrijejo slaba in škodljiva mesta na farmerski fronti. Tedaj pa bodo naskočili političjo Brookharta, Norrisa, La Folleta in Nestrankarske lige.

UPOR KAZNJENCEV ZA TEVAL ŠTIRI ŽRTVE.

Lansing, Kans. — V tujaknji državni kaznilnici je izbruhnil požar, ki je uničil del kaznilnice, in upor kaznjencev. Strašnikom se je posrečilo ogenj in upor zaustaviti. Vodja upora Ernest Hardwick, star 19 let, je bil v boju ubit; ubita sta bila še dva druga kaznjencev in en stražnik.

Šovinizem v Franciji praznuje svoje orgije

Poincare se boji, da pride do izredov proti tujcem.

Pariz, Francija. — Velekapitalisti so znali podgati šovinistične strasti v najnižjih sloveskih nižinah, tako da se Poincare, ministrski predsednik boji, da človeške nišne prične napadati britike in ameriške državljane. Francija, ako se hoče izklopati iz svojega slabega finančnega položaja, mora odavčiti svoje bogatine. Tega pa bogatini neboje in pričeli so po svojih agentih in časopisju ščuvati človeške nišne proti Američanom in Britom, češ, da so oni vsa krivi.

Položaj za tujcemce je valed tega ščuvanja tako nevaren, da je Poincare obdržal tajno konferenco s pariskim policijskim načelnikom.

DELAJSKE DIVIDENDE.

Eksplozija ranila šest delavcev.

Clifton, N. J. — V tovarni Standard Textile Products kompanije se je dogodila plinska razstrelba. Ranjenih je bilo šest delavcev. O 18-letnem Joseph Lacortu se ne pričakuje, da ozdravi.

Nadalje bo moral tudi pojasniti pred senatnim pododsekem Geo. Brennan, od kje je prišlo toliko denarja v njegov volilni sklad; Brennan je kandidiral na demokratski volilni listi in je dobil nominacijo. Nadalje so bili posvani pred preiskavo upravitelji volilnih skladov obeh strank, in sploh vse osebe, ki so bile kolkortoliko aginji pri zadnjih primarnih volitvah.

Smitha je precej razdražil senator McKellar, ko je izjavil v debati glede resolucije v senatu, s katero se je zahtevalo preiskavo primarnih volitev v Illinoisu, ko je namreč izjavil, da obstoji med Smithom, kandidatom za zveznega senatorja in Samuel Insullom neka zveza; Smith je bil namreč predsednik ilinoiške komisije javnih ljudskih naprav, in Insull pa ima v načrtu refinanciranje železnice Chicaga, Peoria & St. Louis. Valed tega ni čudno, da je Insull prispeval kot pravilo nekateri in istotako izjavil senator Caraway, okroglo stotisoč dolarjev v volilni sklad Smitha. In ker bo senatni pododsek preiskal tudi v koliko je bil senator McKellar v pravem, je Smith izjavil, da bo zahteval, da pride senator McKellar tudi pred ta odsek in poda ponovno svojo izjavo in obenem dokaze. Splošno mnenje je pa, da Insull ni kar tako prispeval tisočake, ako bi ne bilo kaj resnice na tem, in tudi senator McKellar ne bi kar tjavendan izustil tako obdobje.

Iz tega je razvidno, da bo ta preiskava dalekosežna, in bo najbrj odkrila precej veliko gnojno jame, iz katere se je dosejal je malo kadilo. Ljudstvo pričakuje z vso napetostjo izid te preiskave. Toda dvomiti je, da bo prišlo vse v javnost, ker podkupljeno časopisje ne bo poročalo.

Nadalje bo senatni pododsek preiskal tudi aktivnost organizacije Ku Klux Klanov, o kateri se širi govorica, da so tudi imeli v nekaterih krajih pri volitvah na volilni dan svoje prste vmes, in da so ravno tako manipulirali z glasovnicami kot so v Chicagu.

Aktivnost protislauske lige pri volitvah bo ta pododsek tudi preiskal. Splošno je namreč znano, da je bila protislauska liga še pri vseh volitvah zelo aktivna in da je vsakokrat potrošila pre-

Poincare preti Franciji z ogromno butaro davkov

Načrt vlade "svete unije" je, da ljudstvo kontributira pet milijard frankov v enem mesecu v novih davkih in notranjem posojilu. Izgredi se nadaljujejo. Poincare in vodilni radikali so tarča napadov.

Pariz, 26. jul. — Premijer in finančni diktator Poincare mora v enem mesecu dobiti štiri ali pet milijard frankov za kritje najnujnejših izdatkov. Vprašanje je, kje dobi to vsoto. Poincare odprto pravi, da nasprotuje zunanjim posojilom in da mora francoško ljudstvo dati denar.

Načrti nove vlade so, kakor poročajo listi, da zunanjih kreditov bo Francija iskala le toliko, kolikor absolutno mora, v ostalem pa bo vlada skušala nalokiti ljudstvu nove direktne in indirektno davke in razpisati prilino notranje posojilo. Če zbornica sprejme ta načrt, bodo Francozi plačevali, da bodo kar pokali. Načrt se dalje glasi, da se val davki za leto 1926, ki normalno zapadejo šele prihodnje leto, interjajo takoj.

Ulični insulti tujcev, posebno ameriških turistov, v Parizu se nadaljujejo. Ameriški poslanik Herrick je prejel zadnje dni cel kup pritoh glede osebnih napadov in žaltev. Ker pariške oblasti vohajo, da pride protest, ako ne bo miru na ulicah, je policijski prefekt odredil močne policijske straže pred hoteli in kavarnami, kamor zahajajo tujci. Prefekt je tudi zagrožil, da bo promet z avtobusi omejen, če se ponove napadi.

V političnih taborih vlada pravi kaos. Radikalni in reakcionarni listi napadajo novi kabinet. Nasadni napadajo Poincareja, ker se druži s radikali, zadnji pa kritizirajo svoje voditelje, ki so stopili s Poincarejev kabinet. Nihče ni videti zadovoljen z najnovejšo kombinacijo Poincareja, Brianda in Herriota.

V zbornici, v kateri nastopi nova vlada jutri, je pričakovati viharnih scen in kravalov.

Bruselj, 26. jul. — Belgijski kralj Albert, kateremu je sbornica poverila diktaturo v finančnih in ekonomskih zadevah za pol leta, je danes odredil, da se peče in prodaja vojni kruh in mešane moke, ki ima omajiti uvoz pšenice.

Boj za povzicanje pšenice federalnim uslužbencom

V jeseni bo predložena nepot pšenika predloga. — Uslužbenec se ne morejo zadovoljiti s sedanjimi pšenickimi drobtinami.

Washington, D. C. — Zadnji kongres ni storil tega za civilno uslužbenec, kar so uslužbenec pričakovali, da stori. Zahtevam federalnih civilnih uslužbencev ni bila naklonjena Coolidgeva administracija in predloga, ki določa \$1,200 maksimalno letno penzije ni bila sprejeta.

Ta predloga se sôpet vrne. In sicer jo vloži kongresnik Campbell prihodnje simo.

Penzije so tako niske, da ob času sedanje dragine ne more noben uslužbenec izhajati, ko je upokojen zaradi tega je vsak uslužbenec uzhajati, ko je upokojen. Zaradi tega je vsak uslužbenec primoran toliko časa delati, da popolnoma opajajo njegove moči.

Pridelek pšenice je velik.

Kansas City, Kans. — Iz raznih jugozapadnih krajev je dospelo na stotine železniških vozov pšenice v mesto. Donaj je dospelo na tukajšnji trg 1100 vagonov pšenice. Kaj takega še ne pomnijo ljudje. Pridelek pšenice je izredno velik in takega prideka še ni bilo nekaj let.

Farmarjem bo to malo pomagalo. Žitni spekulanti in prekupčevalci bodo farmarjem ponudili nizke cene, a kadar bo ljudstvo kupovalo kruh, ga bo moralo plačati po visoki ceni.

cej tisočakov, da bi bili poraženi vsi oni kandidati, ki so v svoj program sprejeli le kako točko, ki se je tikala omiljenja prohibicije, in ravno tako, da je bil vedno poražen oni kandidat v ilinoiški zakonodajni zbornici za predsedovatelja zbornice, ako je bil naklonjen omiljenju prohibicije, in na ta način preprečila predložitev resolucij, ki so se bavile s prohibicijo. V kolikor se poroča iz gl. stana protislauske lige, je ta organizacija pri zadnjih primarnih volitvah omejila svoje delovanje le pri volitvah v zakonodajno zbornico, ker oba so republikanska kandidata — Smith in McKinley — sta bila indorsirana od organizacije same, in sta oba vedno delala tako, kot sta dobila navodila iz urada protislauske lige.

Velik škoda v led povodnji v Jugoslaviji

Škoda in Banat. Mlinica Jugoslavije, je velikanško jezero. Pet divizij armade in na tisoče civilistov gradi nasipe noč in dan.

Dunaj, 26. jul. — Donava, ki je tri tedne neprestano razlila ob pritoku Save in v nižinah Bački in Vojvodini vled neuretrganega deševja in ulivanja blakov, je naredila eno največjih katastrof, kar jih je utrpela mlada Jugoslavija v zadnjih o-mih letih svojega obstanka.

Bačka, žitnica Jugoslavije, je so najlepša in najbogatejša polja pšenice in riši, je danes jezero, ki pokriva 500.000 akrov veta. Donava je v nekaterih krajih več kot 50 milj. široka.

Škoda, ki jo mora trpeti ubo-lno ljudstvo, je velikanška. Mnogo ljudi je utonilo in tisoči so zopostavljeni nalezljivim boleznim. Po poplavljenih nižinah neprestano plavajo hiše, ostanki drugih poslopij, les, drevesa, mrtva živala in drugo imetje prebivalcev. Vsa ča je videti za ludo zbite s plave, na katerih čepe ljudje, starci in otroci, krave, prašiči in kokoši. Cela brodovja polno pobirajo nesrečnike in ih odvajajo na suho.

Pet divizij jugoslovanske armade in na tisoče kmetov je na delu s kopanjem novih pasipov, da ustavi vodo. Navadno je to delo brez uspeha, ker valovi parašajoče vode proderejo sko-ti nove nasipe in zalijejo nove lizine.

Bačka in Vojvodina ležita nižje kakor Donava tudi v normalnem času. Polja so vedno zavarovana z nasipi.

Nemški republikanci bodo obo-roženi.

Berlin, 26. julija. — O dborniki republikske organizacije "Reichsbanner" so čeraj za-ključili v Magdeburgu, da se tri milijone članov obožijo s puška-mi. Sklep je bil storjen, ker so se nasprotne monarhistične orga-nizacije tajno obožene.

Želez. pisarniškim de-lavcom se povzica mezda

Na Norfolk Southern železnici je 85% pisarniških uslužben-cov organiziranih.

Norfolk, Va. — Pisarniški u-službenci, zaposleni na Norfolk Southern železnici, so prešli za tri cente povzicanje mezdo na uro. Z železniško družbo se je akie-nila nova pogodba. Starostne pravice se uveljavijo povsod pri družbi. Pet in osemdeset od-stotkov pisarniških uslužbencev od te železnice pripada k orga-nizaciji Brotherhood of Rail-way Clerks.

Grabski pred sodiščem.

Variava, 26. jul. — Bivši polj-ski premijer Grabaki se mora po sklepu parlamentarnega odbora zagovarjati pred najvišjim sodi-ščem radi nekih pogodb, ki jih je sklenil s švedsko družbo za užgalice, ko je bil še na čelu vlade.

MELLON JE GOVORIL RESNICO O ČRTANJU FRANCOŠKEGA BOLGA

Franciji je bil črtan ves dolg do-premijer. — Pogodba za od-plačilo francoskega dolga je velika bolj šenerozna kot za odplačilo britanskega dolga.

Washington, D. C. — Drugi člani ameriške dolgovne komisije je potrjujejo zaupen pogovor s časnikarskimi poročevalci, da je zakladniški tajnik Mellon dejal, da pogodba za odplačilo franco-skih dolgov s Francijo briše vsak cent vojnega dolga in da ima Francija plačati le dolg, ki ga je napravila po vojni. Oni dalje izjavljajo, da je Mellon go-voril resnico, ko je rekel, da je pogodba za odplačilo dolgov s Francijo bolj šenerozna kot z Britanijo.

Senator Hiram iz Kalifornije je podal izjavo, v kateri se reži Coolidgevi administraciji, da se

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cigro \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v oglepaju n. pr. (June 30, 1926) poleg vsakega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Posvojite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

KAPITALISTI NE POPUSTE OD SVOJIH STARIH NAVAD.

Svoje grabežljive kremplje stezajo po vseh dobičkanosnih napravah.

Grabežljivost in lakomnost privatnih bizniških interesov sta tako veliki, da presedata včasih celo listom, ki zagovarjajo kapitalistični gospodarski sistem kot najboljši, kar jih je dozdaj bilo na svetu in kar jih še pride.

Dnevnik "Washington Daily News" obsoja v uredniškem članku prodajo vladnih trgovskih ladij, ker prihaja čas, ko bo obratovanje trgovskih ladij nosilo dobiček. Ladje so imele izgubo od leta 1919. Zdaj so se časi izpremenili, pričakuje se profit, kapitalistični grabeži so pa stegnili svoje roke po teh ladjah.

Dnevnik "Washington Daily News" se zgraža nad takim početjem!

Cemu? Zakaj? Prav nič se ni treba zgražati nad takim početjem. Saj ni to prvo tako početje. Kdor se hoče zgražati nad lakomnostjo in grabežljivostjo privatnih bizniških interesov, se mora zgražati nad kapitalizmom samim, ker predločuje sistem izkoriščanja ljudskih mas v interesu lastujočega razreda.

Ko so v vojnem času odpovedale železnice v najbolj kritičnem času, komu so železniški privatni interesi odriinili železnice, da jih zopet postavi na dobro podlago? Ali jih niso ti železniški interesi vsilili vladí, t. j. ameriškemu ljudstvu pod krinko patriotizma? Kdo je prvi stegnil roke po ameriških železnicah, ko so bile železniške proge zopet popravljene; lokomotive, železniški vozovi in drug železniški material pa zopet v dobrem stanju? Kdo je zahteval, da se zopet odvzamejo vladi, t. j. ameriškemu ljudstvu? Ali niso bili železniški privatni interesi in njih podporniki?

V vojnem času je vlada, t. j. ameriško ljudstvo gradilo veliko električno centralo ob Muscle Shoalsu. Takrat so pripovedovali, da bo ta centrala služila po končani vojni ljudstvu. Oddajala bo električno silo po ceni, proizvajala bo soliter iz zraka, da bodo farmerji dobivali umetna gnojila po nizki ceni itd.

Vojna je končala. Kaj se je pa zgodilo? Ali ljudstvo prejema električno silo poceni? Ali se producirajo ob Muscle Shoalsu umetna gnojila in se oddajajo ameriškim farmerjem po nizki ceni? Ali ameriško ljudstvo uživa od te naprave kakšne druge dobrote in blage? Prav nobenih!

Tudi po tej napravi so takoj svoje kremplje stegnili privatni bizniški interesi in sicer še preje, preden je bila ta ogromna naprava dokončana. Razlika je bila, da niso bili železniški privatni interesi, ampak so bili interesi za oddajanje električne sile.

Staro načelo privatnih bizniških interesov je od nekdaj bilo: Ti ljudstvo zgradi naprave, koristi od njih pa bomo uživali mi—privatni interesi in ne ti—ljudstvo.

Cemu se torej zgražati samo zaradi enih privatnih bizniških interesov, ko so vendar vsi enaki, kadar gre za grabežstvo?

Kapitalisti so razdeljeni v razne privatne bizniške interese: mesarske, jeklarske, živežne, mlinске, železniške, cestnoželezniške, parobrodne, premogovniške, krušne itd. Vsi ti privatni interesi pa gledajo le za pomnoženjem svojih dohodkov, kar logično ustvarja na drugi strani izkoriščanje ljudskih mas.

Nihče ne more obogatiti, ako ni izkoriščal drugih ljudi. Zato je pa neumno zgražanje samo nad eno vrsto privatnih interesov, ko je treba spremeniti ves gospodarski sistem, da se odpravijo privatni bizniški interesi, z njimi vred pa tudi izkoriščanje ljudskih mas.

Kdor se bojuje za odpravo privatnih bizniških interesov, se mora logično borovati za odpravo kapitalizma in za uvedeno socialističnega gospodarskega sistema, ker so privatni bizniški interesi mogoči le v kapitalističnem gospodarskem sistemu, v katerem se producira zaradi profita in ne zaradi ljudskih potreb, odpadejo pa v socialističnem gospodarskem sistemu, v katerem se bodo vpoštevale ljudske potrebe in bodeta blagovna produkcija in

distribucija pod ljudsko kontrolo in ne pod nadzorstvom privatnih bizniških interesov.

Boj proti privatnim bizniškim interesom ni odkritosrčen, ako se ta boj ne vrši za odpravo kapitalističnega izkoriščanja. Bojevati se proti eni skupini privatnih bizniških interesov, druge skupine privatnih bizniških interesov pa puščati v miru ali se celo potegovati za njih interese, je pa podobno prizadevanju oprati kožuh, ne da bi se pri pranju zmočil.

Domača lekarna

Vsaka družina drži doma nekoliko lekov. V večini ameriških hiš se navadno v umivalni sobi nahaja posebna vdolbina v zidu, ki služi kot shramba lekov — takozvan kabinet za medicino. V nekaterih družinah bo človek našel predale tega kabineta dobro založene z vsakovrstnimi domačimi leki, drugje pa zmešnjavo starih neporabnih lekov, praznih steklenic in raztresenih krogljic.

Zdravstveni komisar države New York daje jako primerno priporočilo, naj vsak takoj izvede inventar svoje domače lekarne in odstrani vse nepotrebne leke in zdravniške pripravke, ki so se sčasoma nabrali. Popolnoma nepotrebno je odstraniti kot kak zaklad ostanke lekov, ki so preostali po ozdravitvi bolnika. Lek, ki ga je zdravnik predpisal v eni bolezni, ni namenjen za drugo osebo, ki se ji kdaj kasneje zazdi, da ima isto bolezen.

Dr. Nicoll navaja nekoliko enostavnih lekov in kirurških priprav, ki bi se morale nahajati v vsaki domači lekarni. Pred vsem pa svari proti pilulam, napravljnim iz premočnega ketrana (na pr. aspirin), ki jih mnogi ljudje radi jemljejo vsakikrat, ko jih glava boli. Večina teh krogljic slabo vpliva na srce in ni brez nevarnosti.

Nekatere stvari pa bi vsaka družina morala imeti doma za slučaj nujne potrebe. Pred vsem je treba imeti na razpolago nekoliko pivnega bombaža (absorbent cotton), ki ga prodajajo v zapечатih škatljah in tudi zavojček lesenih zobobreev, ki dobro služijo, da se na nje natakne košček bombaža, kadar je potrebno pomočiti ali obrisati prizadeti del telesa. Po rabi treba vedno vreči stran to bombaževo ščetico. Dobro je imeti doma tudi nekoliko sterilizirane bombaževe obvezila (bandages), eno ali dve inč širokega. Prilepenka (adhesive plaster) iz cinkovega oksida vedno dobro služi, ali ljudje navadno držijo doma prilepenke premale velikine; bolj primeren je zvitek, pet jardov dolg in poldurgi palec širok; lahko ga je — ob potrebi prerezati v manjše koščke. Poleg bombaža in obvezil je priporočljivo imeti doma nekoliko sterilizirane tkanine (gauze), ki se tudi prodaja v zapечатih zavojčkih. Za priad ali male rane na koži, solčne opekline in drugo dobro služi "zink sterate" v prašku, ki ga prodajajo v posodicah z rešetec na vrhu.

Imamo dvojne lekove za zunanjo rabo, ki bi se morale nahajati v vsaki domači lekarni. Prvi je treba imeti doma stekleničko jodove tinkture (tincture of iodine), ki se lahko rabi kot razkužilo za vse rane in kjerkoli se koža odpre. Najboljše je porabiti jo s pomočjo bombaževe ščetice, ker ni dobro kar izliti tekočino na kožo. Tudi ni dobro pomočiti obvezila z jodom, kajti povzroči hude mehurčke. Jodova tinktura je strup, ako se rabi znotraj telesa; radi tega jo je treba držati v steklenici posebnih vrste, tako da ni mogoče zamenjati jo s kakim drugim lekom. Drug dober lek za zunanjo rabo je borova kislina (boric acid) — žlica te raztopine za vsak panj vode. Ta se lahko rabi za mokre obveze na rani, kakor tudi za umivanje oči in zob.

Strupi, kot sta biklorid živega srebra in karbolna kislina, ne spadajo v domačo lekarno; ne služijo za nikakoli rabo, za katere ni jodova tinktura ravno tako dobra. Oba sta močna strupa. Dostikrat se je zgodilo, da je kdo zavil tablete prvoimenovane strupa, misleč da so to krogljice kakšnega drugega leka. Dosti ljudi je umrlo na tak način.

Kar pa se tiče lekov za notranjo rabo jih prav malo zadostuje za domačo lekarno. Priporočljivo je imeti doma sledeče leke za notranjo rabo: ricinovo olje, aromatični ekstrakt kaskara, bikarbonat sode, sladki spiriit solitra in aromatični spiriit amonijaka. "Aromatic extract of cascara", in sicer žlica istega, zadostuje po noči kot lahki odvajalno sredstvo; ricinovo olje (castor oil) pa naj se rabi, kadar treba dobro izčistiti. Bikarbonat (sodium bicarbonate) ali "baking soda" — žlica v kozarcu vroče vode — dostikrat odpravlja gorečico želodcu. Ta lek pa je tudi dober za ublažanje opeklin, ako se obvezna tkanina namoči v močni raztopini sodevega bikarbonata. Sladki spiriit (sweet spirita of niter) se rabi, da se zniža vročina ali mrlica. Petnajst krogljic v nekaj vode vsaki dve ali tri ure pomaga v to svrhu; medtem pa vedno pokliči zdravnika, ki je edini v stanu najti, kaj je razlog vročnice. Aromatični spiriit amonijaka (aromatic spirita of ammonia) bi moral biti v vsaki domači lekarni. Ko je treba trenetnega razdražila, pol žličico v pol kozarcu vode odpravlja slabost, ali, ako gre za resno stvar, treba pozvati zdravnika.

Tukaj omenjeni leki zadostujejo za vsako domačo shrambo lekov. Z njimi ima človek na razpolago vse, kar potrebuje v sili. Seveda domači zdravnik, ki pozna vas in vašo družino, vam lahko priporoča kak dodatni lek za vašo domačo lekarno.

Dvoje svari pa je na mestu. Prvič, nikdar ne držite doma stekleničke ali škatljice lekov, na kateri ni natančno napisano, čemu služi. Drugič, prečitajte dobro, kar je napisano na etiketi, predno vzamete lek iz predala, in to vsakokrat brez izjeme. Ako bi vsakdo tako ravnal, bi bilo manj nezgod.—F. L. I. S.

Rosa Luxemburg: Vloga militarizma v akumulaciji kapitala

Militarizem ima v zgodovini kapitala popolnoma določen pomen. On spremlja korake akumulacije v vseh njenih zgodovinskih fazah (stopnjah). V periodi (dobi) takozvane "primitivne akumulacije", t. j. v početkih evropskega kapitala, igra militarizem odločilno vlogo pri osvajanju Novega Sveta in Indije, dežele dihav, pozneje pri osvojitvi modernih kolonij, pri uničenju socialnih zvez primitivnih družb in prilastitvi njihovih produktivnih ovira blagovno gospodarstvo, pri nasilni proletarizaciji domačinov in izsiljenju meznega dela v kolonijah, pri stvarjenju in razširjenju interesnih koncesij v zaostalih deželah in pri izviraitvi zahtev evropskega kapitala iz internacionalnih posojil; končno ima svoj določen pomen kot sredstvo medsebojnega kopkurenčnega boja kapitalističnih dežel za polja nekapitalistične kulture.

Militarizem s čisto gospodarskega stališča je za kapital prvovrstno sredstvo za realizacijo nadvrednosti, t. j. polje akumulacije. Moderni davčni sistem sam sili kmetu, da preidejo k blagovnemu gospodarstvu. Davčni pritisk sili kmetu, da izpreminja vedno večji del svojega prispevka v blago ali istočasno izpreminja tudi kmeta samega vedno bolj v kupca; davčni pritisk goní proizvođa kmetakega gospodarstva večjo kupno silo, kot bi bilo to mogoče brez davčnega sistema.

To, kar bi se sicer nabralo kot prihranek kmetov, malega srednjega stanu, da poveča v hranilnicah in bankah kapital, ki išče uporabe, se v rokah države izpremeni v povpraševanje in ustvarja možnost za naložitev kapitala. Dalje imamo tu ogromno, enotno, kompaktno povpraševanje od strani države mesto velikega števila malih in časovno ter po prostiranju razkropljenih povpraševanj po blagu, katere bi se zadovoljila čisto z naravno blagovno produkcijo in sater bi torej ne prišla v poštev akumulacija kapitala. Ali država predpolaga za zadovoljitev svojih potreb veleindustrijo na najvišji stopnji; država predpolaga torej najugodnejše pogoje za proizvajanje nadvrednosti in akumulacijo. V podobi militarističnih naročil države postane v veliki količini koncentrirana kupna moč konsumentnih množic neodvisna od volje in subjektivnih kolebanj osebne in osebne sorabe ter zažabi skoro avtomatično regularnost z ritmičnim naraščanjem. Končno je vzvod tega avtomatičnega in ritmičnega gibanja militaristično-kapitalistične produkcije v rokah kapitala samega, kajti v njegovih rokah je aparat parlamentarne zakonodaje in časopisa, ki je določeno za to, da ustvarja takozvano javno mišljenje. Radi tega se zdi, da ima to specifično polje akumulacije kapitala neopredeljeno sposobnost za razširjenje. Medtem ko vsako drugo razširjenje prodaje in operacijske podlage za kapital zavlaži v visoki meri od zgodovinskih, socialnih, političnih momentov, ki so izven oblasti kapitala, predstavlja produkcija za militarizem polje, o katerem se zdi, da njegovo redno, sunkovito razširjenje zavisi v prvi vrsti od odločujoče volje kapitala samega.

Zgodovinske neobhodnosti poostrene svetovne konkurence kapitala za njegove akumulacijske pogoje se izpreminjajo tako za kapital sam v prvovrstno polje akumulacije. Cim energičneje izkorišča kapital militarizem, da bi si s svetovno in kolonialno politiko asimilirala produkcijska sredstva in delovne sile nekapitalističnih dežel in družb, tem energičneje dela isti militarizem doma, v kapitalističnih deželah zato, da bi stopnjama vzelo kupno silo nekapitalističnim plastem te dežel, t. j. zastopnikom navadne blagovne produkcije in delavskemu razredu; prvim vedno bolj grabi produktivne sile in manjša življenski nivo drugih, da bi na stroške obeh silno povečal akumulacijo kapitala. Ali z obeh strani se pogoji akumulacije izpreminjajo na gotovi stopnji v pogoje propada za kapital.

Cim nasilneje uničuje kapital potom militarizma zunaj v svetu in doma eksistenco nekapitalističnih alojev in znižuje eksistencne pogoje vseh delovnih plasti, tem bolj se izpreminja dnevna zgodovina akumulacije kapitala na svetovnem odru v nepretrgano verigo političnih in socialnih katastrof ter konvulzij (potresov), ki skupaj s periodičnimi gospodarskimi katastrofami v podobi kriz onemogočajo nadaljnjo akumulacijo kapitala in ustvarjajo upor mednarodnega delavskega razreda proti gospodarstvu kapitala za potrebo še prej, nego je zadela gospodarstvo ob svoje naravne, od samega sebe ustvarjene meje.

Kapitalizem je prva gospodarska oblika s propagandistično silo, oblika, ki ima tendenco, da se razširi po vsem zemeljskem krogu in izpodrine vse druge gospodarske oblike, ki ne trpi nobenih drugih poleg sebe. Kapitalizem je pa istočasno tudi prva gospodarska oblika, ki ne more obstajati sama, brez drugih gospodarskih oblik kot svojega miljeja in hranilne podlage; tendenca kapitalizma, da se izpremeni v svetovno proizvajalno obliko, se razbije na notranji nesposobnosti, da bi postal svetovna proizvajalna oblika. Kapitalizem je živo zgodovinsko nasprotstvo v samem sebi, njegovo akumulacijsko gibanje je izraz, neprestano rečevanje in istočasno povečevanje nasprotstva. Na gotovi višini razvoja se tega nasprotstva ne da drugače rešiti, kot da se upora bi temelje socializma — one gospodarske oblike, ki je že po svoji naravi istočasno svetovna oblika in harmoničen sistem, ki ne sloni na akumulaciji, ampak na zadovoljitvi življenskih potreb delovnega človeštva, s tem da razvije vse produktivne sile zmejjake krogle.

Pogreb bogaloga Indijanca

Indijanci v rezervacijah so pod oskrbništvom federalne vlade. Nedavno je bil tajniku notranjih stvari v Washingtonu predložen v odobritev račun za pogrebne stroške Indijanca iz Osage plemena v državi Oklahome. Zalujoča družina je obdarila poglavitne pogrebe z oblačili in jestvinami v vrednosti \$1000. Pogreb se je vršil po starodavnih običajih Osage Indijancev. Ta običaj zahteva, da se obdarujejo sorodniki pokojnika. Ko so Indijanci bili samostojni, je bila navada obdarovati pogrebe s konji, ki so bili last pokojnika. Zato je nadzornik indijanske agencije v Osage rezervaciji priporočal vladi, naj odobri ta račun, ki gre na breme pokojnikove zapuščine.

Kakor je razvidno iz podrobnega računa, so za pogrebno slavnost nakupili nekoliko kotlov, ponev, pražilnikov, žlic in vilic, pušic za sol in poper, krožnikov, zajemal, sladkornice, moke, sladkorja, kuhinjske sode, sladkih kumar, breskev in drugih jedil. Med darili so bili robci, avilene rute, suknje in šali. Cena za rakeve je znašala \$1,000, jekleni oblok na grobu pa \$175. Vsega skupaj so pogrebni stroški znašali \$2,321.

Treba je omeniti, da je umrl Indijanec bil precej bogat. Ob njegovi smrti je zapuščina v vladnem skrbništvu znašala skoraj \$97,000 in povrh dva deleža v plemenski sklad Osage Indijancev. — F. L. I. S.

Tujerodno žensstvo na mednarodnem bazarju

Peta ženska razstava "Ženskih umetnosti in industrij" bo letos prirejena v septembru v hotelu Astor v New Yorku. Svrha te razstave je, pokazati napredek žensk na poslovnem, umetniškem in poklicnem polju. V zvezi s to razstavo bo tudi takozvani mednarodni bazar. Foreign Language Information Service sodeluje s prireditelji tega bazarja, katerega svrha je, da se širše občinstvo bolje spozna s prispevki tujerodnih žensk k umetniškemu, kulturnemu in profesionalnemu življenju Amerike.

Mrs. Oliver Harriman je predsednica razstave, Mrs. Franklin D. Roosevelt pa predsednica odbora za mednarodni bazar. Mrs. Mary Paddon, podravnateljica Foreign Language Information Service, je podpredsednica odbora, h kateremu spadajo tudi razne odlične tujerodke.

Razstava bo objemala delo žensk na dobrodelnem, vzgojevalnem, političnem, industrijskem in poklicnem polju. V mednarodnem bazarju je bilo že aranžirano za razstavo, ki naj pokažejo prispevke estonskih, italijanskih, nemških, škandinaevskih, čehoslovških in ukrajinskih žensk. Te narodnostne razstave prirejajo bodisi organizacije teh žensk ali posebni odbori, organizirani za to prikljko. Vodijo se dogovori za razstavo tudi drugih narodnostnih skupin in je upati, da bodo tudi vse narodnostne skupine zastopane v tem bazarju.

Apeliramo na naše gospe, na katere bi se prireditelje tega bazarja obrnile da jim gredo na roko po svojih najboljših močeh, kar bo njim v čast in jugoslovanskim ženskam v Ameriki sploh.—F. L. I. S.

MOST SE PODRL; 7 OSEB UBITIH, VELIKO ŠTEVILO RANJENIH.

Charleston, W. Va. — V Whitesville, nekako štrideset milj od tukaj, je bila velika ljudska veselica in karneval, katerega se je udeležilo več tisoč oseb. Da bi karneval bolje videli, se je zbrala na mostiču, ki napeljan črez reko Coal River, velika množica ljudi. Vleed teže so se pa železne vrvi potrgale in most se je zrušil v reko, pri čemur je bilo sedem oseb na mestu ubitih in bil šestdeset ranjenih. Most je bil dolg sto čevljev in pet čevljev pa širok.

ŽARKOMET

Bren sumljivo brečji.

Medtem, ko so drugi romali iz stare domovine v Chicago, je pater Hugo Bren odromal v staro domovino. Zadnji teden se je poslovil v glasilu K. S. K. J. Ni se poslovil v Kazimirjevem listu, v katerem je nekoč pešamec na adresu socialistov in svobodomislecev. Ne, tega ni storil. Niti ni Kazimirjev list sploh nič omenil v slovo. Hugo sam pravi, da se javno poslavlja zato, ker je "neki katoliški list" pozabil povedati, da je on zapustil Lemont za vselej. Dali pravi, da mu ne bi nihče zamislil naglega odhoda iz Lemonta, kdor bi vedel za njegove zasebne vzroke.

Pater Hugo ni hotel čakati niti evharističnega kongresa v Chicago. Obrnil je hrbet vse mu pompu in niti črke ni zapisal v Kazimirjevem listu v čast in slavo sv. evharistiji. Zakaj? Zasebni vzroki! Kazimir ve...

Tako je Kazimir pogol od sebe — ko je prej privlekel k sebi in dobro ožel — prvega, drugega, tretjega in četrtega. Ej, navihani je pater Kazimir do Bog! Zdaj ima še Trunka in Cerneta. Zasebni vzroki!

Srečno pot, pater Bren!

Šlo je mimo...

Te dni smo zopet ubili enega butlegarskega barona. Pisal se je Filippo Piazza in rojen je bil v solčni Italiji. Mož je ime kavarno "Milano" in postal je milijonar, odkar je Bog blagoslovil našo novo domovino s svetlo prohibicijo.

Izza vogla so počili revolverji in vogel je padel in ni se več vzdignil. Aretiran ni bil nihče. Cemu? Bilo bi smešno, če bi bil kdo aretiran. Kdo ga je ubil? Nihče ne ve. Taka je etika našega svetega čikaškega mesta. Ako veš za morilca, molči, če ljubiš Chicago.

Cikaško mesto nam je porok da bo še počilo. Italijanov in Ireev je dosti, denarja je dosti in vogalov je dosti. Taka je etika našega blagoslovljenega mesta. Blagoslovil ga je sam svet, t. oče in njegov legat, kardinal Bonzano, kateremu je naš očeta župan poljubil prst, prstan in prstičke.

Vive La France!

Monssieur Poincare je spezajahal konja in se zagnal. Boj, ki se zdaj vrši, je boj za frank.

Ce padem jaz, pade frank — je slovo starega jahača. Jahač prav gotovo pade in frank pade. Poincare se je zagnal v mlino na veter. Tako delajo vsi, ki se obesaajo za frank in frak kapitalistom. Frank pade, Poincare pade in vsi padejo, ki se obesaajo za njim, dokler ne pade kapitalistična Francija. To je pot! Druge poti ni.

Potem bo vse rešeno.

Iz Racina, Wis.: Cenjeni Zarkomet! Posveti vendar enkrat v vse nezadovoljne butice in mi povej, če hočejo poravnati pulasti svet, naj odstranijo V. Cankarja, J. Zavrtnika in B. Novaka, na njihovo mesto pa naj pridejo Bartulovič, Ch. Novak in Vragvekd, pa bomo imeli Kovertova nebesa. — Racinski možičelj.

Sv. Vid napreduje.

Iz Clevelanda: Cenjeni Zarkomet! Zadnje dni je bilo tukaj precej vročine, pa so mahali platnom, ruhami in koci. Na redili so nekaj vetra, pa kaj, je bila vroča sapa, ki je prihajala iz farovžev, prehuda, da bo dolga povest čim krajša, na poročam, da niso sežigali nobenih knjig, pač pa samo sprejeli mali starega sežigalca Jegliča in Ljubljane, ki je prišel v Cleveland po bušelj dolarjev. Program je bil vroč in uspeh velik. To pomeni, da je Jeglič odnesel svoj bušelj. — Nekdo iz Detroita, ki je vse to videl na St. Clairu.

Pertinentna vprašanja.

Kaj je s temperaturo Wyomingu?

K. T. B.

Lesni alkohol umoril v enem tednu čez 30 oseb

Mesta Buffalo, Lockport in Toronto preplavljena s trupami; v drugih mestih ni nič boljše.

Buffalo, N. Y. — Vsa policija kakor tudi zvezni prohibicionisti agentje so mrzlično na delu, da zasledijo, od kje je prišlo zadnje čase toliko "munšajna", ki je pravi strup, v mesto in okolico, za katerim je umrlo že veliko število oseb, in še več jih je pa v oskrbi tukajšnjih bolnišnic. Kemična analiza je dognala, da je ta "munšajna" navadno lesni alkohol, ki je najhujši strup. V tujakšnjem mestu je umrlo do sedaj 17 oseb na posledicah uživanja munšajna in v Toronto pa 13; večje število je pa v obeh mestih v bolnišnicah, ki se tudi borijo s smrtno.

Policija je že aretirala nekatere osebe, o katerih se sumi, da so prodajali in dobavljali to strupeno pijačo. Vsi se pa izgovarjajo, da so dobili munšajna od nekega James Voelkerja, katerega pa policija ne more izslediti. Policija je tudi apelirala na kanadske policijske oblasti, da naj ji pomagajo izslediti bootlegarje, ki zakladajo prebivalce v Zdrženih državah v strupeni pijačami, in obenem tudi prebivalce v Kanadi, kjer je že umrlo veliko število ljudi na zastrupljenju z lesnim alkoholom.

In ni samo v Buffalo in drugih mestih v bližini prodaja alkoholnih pijač, v katerih je primešan lesni alkohol, v bujnem cvetu, tudi po dragih mestih in krajih. Vse to je pa posledica prohibicije in velikanske korupcije, ki se je razpasla po vseh Zdrženih državah ravno radi prohibicije. Ljudje želijo in hočejo imeti alkoholne pijače, in ker ne morejo dobiti lahkih opojnih pijač — vino in pivo — se poslužujejo vsega, kar dobi, in to je munšajna, ki je vedno najslabše vrste in v največ slučajih pomešana z lesnim ali pa z denaturiranim alkoholom, ki je najhujši strup. Kdorkoli ga živa, čuti posledice, in najmilejša so dela ali pa popolna oslepolost, omračenje uma, in največkrat pa takojšnja smrt. Ni čudo, da so blaznice polne takih žrtev, česar pa naši "reformatarji" ne vidijo in nečejo videti in v svojem fanatizmu povzročajo take razmere.

MEHIŠKI KLERIKALCI STRAŠJO S SREDNJEVEŠKIM STRAŠILOM.

(Nadaljevanje s 1. strani.)
Kralj nasprotoval imenovanju kanterburškega škofa Stefana Langtona. Interdikt je trajal do leta 1213, ko se je kralj poddal papežu. Zadnji slučaj interdikt je bil naložen prebivalcem Adrije v severni Italiji leta 1909, kjer je bil izvršen napad na škofa.)

AVTO PREVRNIL V JAREK; PET OSEB MRTVIH.

Cleveland, O. — Nedaleč od tukaj se je pripetila velika avtomobilska nesreča, pri kateri je bilo pet oseb ubitih in ena tako težko poškodovana, da ima zdaj zdravniki malo upanja, da okreva. Avtomobil je zdrknil v 20 čevljev visokega nasipa in padel na tir železnice Baltimore in Ohio, kjer je vlakospremnost obloje vlaka, ki se je ustavil, dobili razbit avtomobil in izpod katerega so izvlekli trupla in onesvečenega. Strojvodja vlaka je namreč opazil na tiru že oddalec neko zapreko, vendar česar je ustavil vlak. Tri ure pred tem vlakom je vozil po tej progi drugi vlak, in vlakovodja je izjavil, da je bila proga prazna. Pravi vzrok te nesreče neve nihče in bo ostal nepojasnjen, razun, ako se Joseph Lissy toliko zave, da bo pojasnil. Ubiti so: Gd. Lennie McGie, Esther M. Wilson, Elmer H. Treichel, Boyd Wagner in Louis Feuerstein.

2RTVE AVTOMOBILOV DOSEGLE ŠTEVILO 460.

Chicago, Ill. — Avtomobili so zahtevali letos že 460 žrtev. V nedeljo, kot poročajo tukajšnji listi, je bilo ubitih pet oseb, večje število pa smrtno nevarno ranjenih.

GROZNA NESREČA PRI TELOVADBI V CIRKUSU.

Chicago, Ill. — Pri zadnji predstavi v svetovno znanem cirkusu Barnum Bailey & Ringling Bros. se je v nedeljo zvečer pripetila velika nesreča, pri kateri sta bila svetovno znana umetnika na trapezu smrtno nevarno poškodovana. Zakonska Maud in Frank Cromwell sta hotela izvajati naravnost vrstolomne vaje na trapezu, namreč da Maud napravi ko izpusti trapez v zraku vletolet in pri tem pa vjame roke njenega soproga Franka; še predno izpusti trapez, pa napravi velik koleb, v katerem se izpusti v zrak. Ko je hotela to napraviti, se je med kolebom raztegnel obroček, na katerem so bile privezane vrvi trapeza in je padla 35 čevljev globoko in priletela v ograjo, ker je obležala nezavestna. Ko je njen soprogo to opazil, se je sam zagnal višje z nogami na trapezu s tako silo proti svoji soprogi, upajoč, da jo bo vjel v zrak, da je še sam odletel in priletel neposredno k nji, kjer je tudi obležal nezavestno. Navzočih gledalcev se je vsled tega polotila velika panika, toda cirkuska godba je zaigrala in s tem nekoliko pomirila prestrašeno ljudstvo; predstava se je nadaljevala. Ponesrečenca so takoj odpeljali v bolnišnice, kjer zdravniki izjavljajo, da je malo upanja, da okrevata. Zdobila sta oba težke notranje poškodbe, in Fr. Cromwell ima poleg notranjih poškodb tudi ubito črepijo in zlomljeno levo nogo. — Imenovana sta ponesrečila na skoro enak način že pred desetimi leti. Vzrok tej nesreči je po mnenju večih uprava, ker ni pred predstavo dobro preizkusila oba trapeza, ako sta dovolj trdna in tudi ker ni bilo nobenih čuvajev z močnimi mrežami pod obema telovadecema.

POLITIČARJI IZJAVLJAJO, DA NIMAJO STRAHU PRED PREISKAVO.

Preiskava je pričela včeraj. — Preden mine preiskava, bo marsikateri političar jeze megal barve kot kameleon.

Chicago, Ill. — Reedov senatni ošek je tukaj v včeraj je pričela preiskava zaradi korupcije pri primarnih volitvah. Se preden je pričela preiskava, so bili političarji zelo široko-usti. Izjavljali so, da nimajo nobenega strahu pred preiskavo. Samuel Insull je tajil, da je dal 100,00 dolarjev v Smithov volilni sklad. Drugi političarji so dejali pred začetkom preiskave, da je velikaš budalost, če kdo trdi, da je bilo izdanih tri milijone dolarjev pri primarnih volitvah za republikanske kandidate.

PROHIBICIONISTSKO VPRAŠANJE STRAŠI TUDI PRI VOITVAH V MISSOURIJU.

Prohibicija je za političarje dobro sredstvo, da ostanejo takozvana gospodarska vprašanja v ozadju.

Kansas City, Mo. — V tej državi igra prohibicija tudi glavno vprašanje pri primarnih volitvah. Politčarji se smejejo v pest, ker jim ni treba dajati odgovora o važnih gospodarskih vprašanjih. Prohibicija sem, prohibicija tje, za delavce in farmerje se pa ničesar ne ukrene.

Japonska vlada prepovedala čaščenje kač.

Tokio, 26. jul. — Biro za svetla v notranjem ministarstvu je odredil, da se odpravijo vsa svetila po deželi, ki že izza zelo starih, primitivnih časov služijo čaščenju kač, kuščarjev, lisic in drugih živali. Preprosto japonsko ljudstvo je še danes udano temu čaščenju. To se končno zdi tudi vladi malo preveč.

Strelna udarila v letalo; štiri mrtvi.

London, 26. jul. — Iz Berlina javljajo o nesreči, ki se je zgodila petim osebam v letalu. Strelna je udarila v letalo, ki je plulo nad Severnim morjem blizu otoka Juist. Letalo je v plamenu padlo morje in štiri osebe so utonile, peta se je rešila težko ranjena.

Vesti iz Jugoslavije

Zgradba nove vojašnice v Škofji Loki. V vojnem ministarstvu je odobren večji kredit za zgradbo nove vojašnice v Škofji Loki. Delo za zgradbo vojašnice se bo začelo že koncem tega meseca.

Velika vročina v Splitu. Vsi velike vročine so se v Splitu okoličili pojavili stekli psi.

Delo našega rojaka prevedeno na japonski jezik. Naš rojak Janko Lavrin iz Semiča na Dolenjskem, je od leta 1919 profesor za rusko literaturo na univerzi v Nothinghamu na Angliškem. V Angliji je priznan kot eden najboljših sodobnih kritikov. To priznanje je službeno potrjeno z imenovanjem za člana instituta slovanskih nauk na londonski univerzi. Od leta 1919 je Lavrin izdal v angleškem jeziku tudi dela "Dostojevskij in njegovo stvarjanje", "Tolstoj in "Gogol". Knjiga o Tolstoju je od angleških kritikov priznana kot najboljša angleško delo o velikem Rusu. Sedaj je ta knjiga prevedena na japonski jezik. Prevel jo je japonski književnik G. Jugaku. Lavrin je prvi jugoslovanski pisatelj, ki je preveden v japonsčino. Profesor Lavrin je star šele 39 let. Ko je dovršil gimnazij na Sušaku, se je nastanil v Petrogradu. Studiral je literaturo na univerzah v Rusiji, Skandinaviji in na Finskem. Kot visokošolec je izdal v Petrogradu revijo "Slavjanski Mir". Do revolucije je bil vojni poročevalec lista "Novoje Vremja" v Petrogradu. Lavrin govori skoro vse evropske jezike. Te dni je preko Pariza odpotoval v Španijo, kjer ostane več mesecev v znanstvene svrhe. To je eden izmed redkih velikih Jugoslovancev, ki uživa v Angliji velik ugled.

Samomor zaradi nesrečne ljubezni. V Zagrebu se je privatna nameščenka Edita Planšek zapustila v lizolom. Nezvestno mladenko so prepejali v bolnico, kjer je kmalu nato umrla. Iz pisma, ki ga je zapustila, je razvidno, da je šla v smrt zaradi nesrečne ljubezni.

Stekel pes ogrizel 12 oseb. V Pasturjev zavod v Zagrebu je bilo v zadnjih dneh sprejetih 12 oseb iz ogulinskega okraja, ki jih je ogrizel stekel pes.

Po nedolžnem na smrt obsojen? Kakor se čuje, se bo vršila ponovna obravnava proti Josipu Kokolju, ki je bil pri zadnjem porotnem zasledanju v Celju obsojen radi dogovorjenega umora na smrt na večalih. Kokolja je obremenil mladoletni Josip Steiner, ki je trdil, da so umorili staro previzkarico on, njegova mati in njen ljubček Josip Kokolj. Sedaj pa je mladi Steiner izjavil, da sta pri umoru sodelovala samo on in mati. Izpovedal je prejel v zaporu od Kokolja, v katerem ga ta roti, naj vendar govori resnico, da ne bo on po nedolžnem obsojen. Kaj je resnica, se bo mogoče dognalo pri razpravi, ali pa nikoli.

Upor v novomeški jetnišnici pred sodiščem. Novo mesto je imelo 5. julija svoje senzacije. Pred senatom okrožnega sodišča je stalo pet obtožencev, ki so se dne 27. junija v jetnišnici uprli, prodri nasilno iz celice št. 7, skušali osvoboditi tudi znane dolenskega Čaruga, Ivana Jeketa, in bi morda celo umorili službojočega jetniškega paznika, da ni prišla v pravem času pomoč.

Dne 27. julija sta opravljala stražno službo v jetnišnici novomeškega okrožnega sodišča jetniška paznika Franc Kupec in Fr. Radi, prvi kot ključar, drugi kot vratar. Ko je ključar Franc Kupec ob 7:15 zvečer pregledoval bolnike, je začel čuden šum iz celice št. 7, v kateri so bili zaprti delavec Martin Dežman in Vinega trga, pekovski pomočnik Andrej Trpinč, potnik Josip Stangelj, rudar Alojzij Iptihar in lesni manipulant Ivan Mrvar. Da se prepriča, kaj delajo jetniki, je Kupec odprl vrata. V tem trenutku pa so jetniki skočili nanj in ga potegnili v celico. Tam so ga podrli na tla ter mu iztrgali iz svežnja ključ za celico št. 10, v kateri se nahaja v preiskovalnem zaporu slojanski

Ivan Jeketa, strah Dolenskega. Eden izmed upornikov je odhitel takoj s ključem k Jeketovi celici, da ga osvobodi, drugi pa je med tem prerezal žice signalne naprave. Pri ruvanju so uporniki opraskali paznika na obrazu, vrata in rokah ter mu izbili iz zgoraj celjasti zob. Situacija je bila zelo kritična in bi jetniki nedvomno premagali paznika in osvobodili tudi Ivana Jeketa. V odločilnem trenutku pa sta začela ropot paznik Frank Radi in strojnik Valentin Križnik, ki sta takoj odhitela napadenemu tovarišu Kupecu na pomoč s samokresli. Ko so uporniki videli, da prihajata po stopnicah, so izpustili Kupeca in se razbežali po hodnikih. Strojnik Val. Križnik je s ključem "Roke kvišku!" nameril samokres na upornike, strli njih odpor in jih prisilil, da so se vrnili v celico.

Kaznenici, ki so stali pred senatom, so bili vsi uklenjeni in zavarovani tako, da se niso mogli nikamor ganiti. Vsakega je stražil po en stražnik. Dežman, ki je bil obsojen na dosmrtno ječo, je namreč že enkrat ušel. Dvorana je bila nabito polna in so poslušali z veliko pozornostjo sledili razvoju zanimive razprave. Vsi obsojenci so svoje dejanje več ali manj priznali, pač pa so zvrzali krivdo drug na drugega. Edini so bili le v tem, da sta načrt izvela Martin Dežman in Andrej Trpinč.

Razprava je trajala dve uri in je končala s obsodbo vseh pet obtožencev na 2 leti ječe. Tako bodo morali sedaj ti nevarni zlikovci poleg svoje dosedanje kazni prestati nato še vsak po dve leti v zaporih in bo imelo torej ljudstvo v dolenskem kotu pred njimi precej časa mir. Vsekakor pa bo ta sodba obenem tudi zelo priporočljiva za vzklonno postopanje, ker sta se Stangelj in Mrvar, ki sta bila pri poroti obsojena na 6 oziroma 8 let, pritožila proti previsoki kazni.

Nesreča pri delu v Trbovljah. Na kolodvoru v Trbovljah je do bil pri nakladanju sodov težke poškodbe na nogah rudniški upokojenec Možina. Pri postavljanju zidarskega odra v svrhu čiščenja hiše si je zlomil več reber in se poškodoval na glavi delavec Novak. — Na zapadnem okrožju je bil poškodovan na glavi rudar Lavrič, ker se je podrli strop v jami.

Toča v vianjgorski okolici. Dne 8. julija je nastal nad Vianjgorom silen vihar z nalivom. Med nevihto se je vaula kakor leščinki, deloma kot orehi debelejša toča, ki je padala nepretrgoma 15 minut. Katastrofalna toča je napravila v okolici Vianjgore ogromno škodo na polju, kjer tudi v nasadnih vrtovih in na sadnem drevju.

Zivljenje in umiranje v Ljubljani. Glasov zdravstvenega izkazna mestnega fizikata je bilo v dobi od 1. do 8. julija v Ljubljani rojenih 38 otrok, 21 moškega in 17 ženskega spola, med temi 1 mrtvorojenec, umrlo pa je 10 moških in 6 žensk, skupaj torej 15 oseb in sicer: 3 za jetiko, 2 za rakom, 2 za pljučnico, 1 za ostarlostjo, 4 osebe valed drugih naravnih smrtnih vzrokov, 2 valed smrtno nezdode, 1 oseba pa je izvršila samomor. Izmed umrlih so tri osebe dosegle starost nad 70 let. Na nalezljivih boleznih so obbolele tri osebe: 2 na duševnem kašlju, 1 na škrlatinki.

Strašna smrt valed stekline. Dne 4. julija je bila v bolnico umamljenih nester v Zagrebu sprejeta 24 let stara kmetica Roza Vajstina iz okraja Novaka, na kateri so zdravniki takoj ugotovili simptome stekline. Žena je bila tudi noseča v zadnjih mesecih.

Meseča maja jo je v Novski ogrizel stekel pes neznanega lastnika. Steklaga psa so ubili delavci tamkajšnje opekarne. Njen mož ji je prigovarjal, naj odide v Pasturjev zavod, ona je pa raje šla k "padarski" rodbini Rajković v Borovcu, ki že dalje časa "zdravi" ljudi, ki so oboleli na steklini, s praškom stolčene španske muhe. Zdravljenje s praškom španske muhe seveda ni imelo uspeha in ker je steklina strahovito napredovala, so ne-

srečno ženo pripeljali v zagrebško bolnico. Revica je že 5. julija popoldne umrla v strašnih bolečinah.

IZ PRIMORJA

Domača vina po Goriškem trpe valed konkurence s strani italijanskega vina. To je dovolj znano. Sedaj prihajajo še pritožbe, da se točijo po raznih vaseh slaba, ne pristna vina, ki so zdravju škodljiva. Po kletah domačih vinogradnikov pa je še polno dobrega, pristnega vina po primerni ceni na razpolago. Tako si naši ljudje ponekod sami izpodkopljujejo svoj gospodarski položaj.

V Skrbini na Krasu je umrl posestnik in bivši župan Martin Loez.

V Gorenji Trebuli so pokopali Petra Grudna, bivšega dolgoletnega župana.

Gospodarska beda se pozna po vtipavski strani v nekaterih krajih vedno bolj grozeče. Tako dohijo tudi iz Rihemberga gledat v južne kraje Jugoslavije, kje bi se nastanili, da bi bilo bolje. Poročajo pa, da se vrne marsikdo razočaran.

Iz Idrije. Šolaka zaključna prireditve v rudniškem gledališču je pokazala, kako se naš otroci tudi v sedanjih razmerah trudijo, da bi napredovali. Prireditve je pričela o veliki njihovi namrdjenosti. — V Tivolcu se je smrtno ponesrečil gozdni delavec Ivan Mohorič. Spodtaknil se je ob osti in padel v globino 30 metrov. Umrl je v bolnišnici. — Vreme je skrajno neugodno in vse kaže, da bo letina še slabša od lanske.

Iz Istre. Fašistovski deželni tajništvo je dobila iz Rima obvestilo, da je finančni minister dolel 200,000 lir za potrebna predela, da se sestavi načrt za preskrbo Istre s vodo. — Iz Isole poročajo, da so bili te dni na sedel fašisti povabljeni vaški načelniki, kjer se jim je razlagalo, da bi bilo prav, da bi vsi drugodci pristopili k fašistovski stranki. Čez osem dni bo sledil odgovor.

Zaplomba vlihotapljenega tobaka. Iz Trčica poročajo, da so finančni stražniki pri Skočanju ustavili kamion, na katerem je bilo 13 kvintalov tobaka in 70 kg cigaret inozemake proveni-jence v vrednosti 170,000 lir. Aretirani so Iv. Mrak, A. Pelegrin, G. Bertoni in J. Sverzut, vsi iz Skočjana.

Velike goljufije so se razkrile v trgovini umetnih gnojil v Gorici. Kemični urad je vzel pri raznih prodajalcih vzorce fosfatov, Tomaževce šindra itd. Pri preizkuševanju so dognale grde sleparije posebno v kupčiji s tilskim solitrom in kalijsvo soljo. Tako "umetna" gnojila seveda kmetom niso nič koristila.

V Zagreju blizu Trčica so o-rožniki aretirali dva jugoslovanske državljane Antona Kramerja iz Maribora in Zvonimira Šeretaškega (7. iz Zagreba. Italijanski poročilo o aretaciji pravi, da sta bila aretirana brez sredstev in brez dokumentov, da sta hodila po vaseh okoli, rekod, da iščeta dela, v resnici pa sta hotela nabirati mlade Slovence za Ruajlo. Oba aretiranca so izgnali.

Mumolini je parkrat obljubil, da poseti Trst pa vselej je izostajal tako pričakovani obisk voditelja fašizma. Sedaj razpravljajo italijanski listi o krizi mestnega sveta, nam in tja letijo očitanja in "Piccolo" govori o osamljenosti in pozabljenosti, v katero je zašel Trst, za to je treba iskati vzroke v osebnih sporih, katerih je polno v Trstu in ki prinašajo mestu vedno večjo škodo. Tržaški Italijani so odrasli, toda hočejo ostati pri svoji stari tržaški veljavnosti in se bore proti onemu italijanstvu, a katerim jih hoče oblagodariti podtajnik Ricci.

Mestni zastop mora biti prežet čisto fašistovskih principov in potem se mora vs Trst Italijanec preličiti, kakor zahteva njegova misija. Bojev bo še dovolj.

Nesreča. Na postaji pri Sv. Luciji je prišel med vagon in kamion 28letni Andrej Manfreda. Železniški voz se je ne-nadoma blizal in zajel in zmečkal Manfreda pri kamionu. Pravijo, da treba napraviti red na svetločinski postaji.

Med fašisti in komunisti v Trčicu in okolici vlada veliko sovražstvo. V Selcih so se sprli komunisti bratje Moimas in Karol Furlan s milicnikom G. Molmasem. Prerekali so se in al grozili. Pozneje so omenjeni trije komunisti aretali milicnika in ga zabilil in zasramovali. Milicnik je rekel, da se pritoži pri tajniku fašistovske organizacije. Odgovorili so mu, da se bodo maščevali. Napadli so ga nato na njegovem stanovanju, pretepli in odšli. Taki in ali slučaj se množe, kar kaže, da fašizem še vedno ni ukrotil komunistov in jih menda ne ukroti nikdar.

Velik požar. V Veliki Pristavi, občina Šmihel v tržaški pokrajini je uletel ogenj trem posestnikom gospodarska poslopja. Pogoreli so: Srebot Ivan, Krebelj Fran in Zrimsek Jakob. Slednjemu je zgorel tudi 12 letni sin.

Opuščen delavci. V Ajdovščini je Brunnerjevo podjetje odpuštilo 128 delavcev in delavk. Ostalo je v službi še 800 Slovencev, ki pa imajo odalej skrečen dnevni urnik od 8 na 6 ur ter od 6 na 5 delovnih dni. Opuščenosti sta tudi ravnatelj Roessler in inž. Appenzeller. V tekstilni industriji je res kriza ali ajdovske opustitve kažejo v zadostni meri politično ozadje.

Postojnska jama dobi avtonomno upravo, ki bo imela svoj upravni svet 5 članov. Postojna se ima povzdigniti za turistovsko središče Krasa. V ta namen potrebna denarna sredstva bo dala vlada na razpolago. Tako je sklenil ministrski svet 28. pr. m.

"Prvi italijanski dan" v Materiji so imeli o kreas, ko se je ustanovil fašlj. Prišli so odlični gospodje, med njimi fašistovski deželni podtajnik Nino Petric in dr. Balbo iz Podgrada. Slednji je priporočil drugorodcem, da naj se izkažejo vredne, da pripadajo veliki fašistovski družini, zato naj si očistijo svoje duše in prenežejo iz njih preteklost. Najbrže bi ne bilo napeno, če bi si tudi znani gospod Balbo malece očistil svojo dušo!

Ogromen porastek v številu dijaštva

Število dijakov na vseučiliščih, kolegijih in profesionalnih šolah Zdrženih držav se je v 34 letih (od 1890 do 1924) šestkrat hitreje pomnožilo nego splošno prebivalstvo Zdrženih držav. Za podlago je vzelih 913 visokih šol. Te šole so l. 1890 imele v okrogli številki 122,000 vpisanih dijakov, l. 1924 pa 665,000.

V istem razdobju se je število srednješolcev dvanaestkrat hitreje pomnožilo nego število splošnega prebivalstva. Število ameriških srednješolcev se je v teh 34 letih pomnožilo za 951 odst. dočim se je prebivalstvo Zdrženih držav pomnožilo za 78 odst.

Temu porastku odgovarja tudi večje število učiteljskega o-sobja. Število profesorjev in učiteljev na visokih šolah, izključivši učitelje na pripravljajalnih oddelkih teh šol, je poskočilo od približno 11,000 na skoraj 52,000.

Največje število vpisanih visokošolcev v šolskem letu 1923-24 je bilo v državi New York, kjer je skoraj 89,000 visokošolcev pohajalo vseučilišča in enakovredne kolegije in profesionalne šole. Čez 60,000 je bilo dijakov moškega spola in čez 28,000 dijakinj. Država Illinois prihaja kot druga s 60,000 visokošolci, za njo pa Pennsylvania, Ohio, Massachusetts in California. — F. L. I. S.

V NEDELJO PONOČI SO METEORJI OBISKALI CHICAGO.

Chicago, Ill. — Oni, ki so bili še pokonci ali pa se zbudili med 11 in 2 uro, so začudeni poslušali, od kje male eksplozije v zraku in od kje nekaka čudna svetloba kot bliskanje, so lahko veseli, da so bili priča nenavadnemu obisku, katerega je došlo letoš Chicago, namreč obisk velikega števila meteorjev, ki so v zraku eksplodirali. Nesreče ni bilo nobene, ker so meteorji eksplodirali več tisoč milj visoko v zraku in predno so prišli v dotik z zemljo, so vsi zgoreli.

SEZNAM PRIREDB SLOVENSKEH ORGANIZACIJ V CHICAGU.

Dr. št. 559 SNPJ.—Veselica v soboto, 2. oktobra, v dvorani SNPJ.
Dr. št. 89 SNPJ.—Veselica v soboto, 9. oktobra, v dvorani SNPJ.
Dr. "Francisko Perret" št. 131 S. N. P. J., planska veselica v dvorani S. N. P. J. dne 24. novembra 1924.
Soe. klub št. 1 JSZ.—Dramska predstava v nedeljo, 5. decembra, v dvorani SNPJ.
Soe. klub št. 1 JSZ.—Silvestrova zabava v petek, 31. decembra, v dvorani SNPJ.
Dr. "Slovenija"—Mafkaradna veselica v soboto, 8. januarja 1927, v Narodni dvorani, W. 18th St. in S. Racine Ave.
Soe. klub št. 1 JSZ.—Dramska predstava v nedeljo, 30. januarja, v dvorani SNPJ.
Soe. klub št. 1 JSZ.—Dramska predstava v nedeljo, 27. marca, v dvorani CSCP, 1129 W. 18th St.
Soe. klub št. 1 JSZ.—Dramska predstava v nedeljo, 1. maja, v dvorani SNPJ.
Soe. klub št. 1, J. S. Z.—Silvestrova zabava v soboto 31. dec. 1927 v dvorani S. N. P. J.
Opomba: Ako priredba valaga društva ni v gornjem seznamu, obvestite tajnika S. N. P. J., da je uvrsti.
John Pata, 1534 S. Racine Ave.

NASIM NAROČNIKOM V ZNANJE!

Članica in sestra Christina Omahne je sedaj na potovanju v državi Pennsylvaniji kot zastopnica za list Prosveto. Ona je poblašena pobirati naročnike za list Prosveto, prodajati knjige Književne Matice S. N. P. J. in vse pose spadoče v področje lista.

Rojakom in članom S. N. P. J. jo priporočamo, da ji gredo na roke in se naroče na list Prosveto; ter da nakupijo od nje dobrih knjig, katere je izdala S. N. P. J.

Na severozapadu je na potovanju naš član Thom Ošlik, ki je isto tako poblaščen nabirati naročnike za list Prosveto in prodajati naše S. N. P. J. knjige, želimo, da mu rojaki in člani pomagajo pri agitaciji.

Naš član Frank Lukančič je istotako na agitaciji za list Prosveto v državi Ohio in W. Virginiji.

Naš član in dobro poznani Anton Jankovič je na agitaciji v mestu Clevelandu in okolici, ter bližnjih mestih Clevelanda za Prosveto.

Upravištvu priporočamo zastopnike, rojakom in članom v obče, da se od njih naroče na list Prosveto in si nabavijo knjig Književne Matice S. N. P. J. Filip Godina, upravitelj.

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (June 30-1924) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite je pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen valed napakega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta po \$2.50. Člani S. N. P. J. doplačajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80.

Za mesto Chicago in Ciceru za leto \$6.50, pol leta \$3.25, za člana \$5.50.

Za Evropo stane na pol leta \$4.00, za vse leto po \$8.00.

Tednik stane na Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETA"

2657 S. Lawndale Ave.

CHICAGO, ILL.

NAROČITE SI KNJIGO

"Ameriški Slovenci"

Radoslav Murnik:
Abdul Slovoček pa Kara Besedavoj!

II.
Na smaragdnom obzoru, nad nizkimi holmi je vzplavala sramotljiva žarjela luna in se počasi dvigala med zvezdnim zborom. Vroči žar dneva se je umaknil nočnemu hladu.
—
Ne daleč od mestnih zidov, pod ponosno - visokimi platanami, med gostimi alojami in granatovim grmovjem, divotno posutim z ognjeno-rdečimi cvetovi, je stal mlad, vitko zrasel Arabec in sanjavo zrl v bajnosvetlo, magično noč.
Sokolje oči, fino zakriviljeni nos, krepka spodnja ustnica, močni obradki in žilavi udje so vam značili drznega jezdeca. Videlo se mu je, da pričakuje nekoga nestrpnost. Stal je nepremično in vlek na uho.
V daljavi je šumela reka; popevalo vodovje svojo zamamljivo tisočletno pesem, šepetalo na palmah perje, tulila zverjad, skovikal plahi skovir...
Zopet in zopet je zmalaj čakalet nevoljno z glavo.
Zdaj pa so zatrepotali živodrdni cvetovi ob strani; večje se je razdelilo, in pred mladega moža je stopilo prekrasno arabsko dekle.
"Fatima!" vzklikne on, ji skoči naproti in poljubi devotki smejoče se ustnice.
"Zakaj pa moje ljubice včeraj ni bilo semkaj?" jo vpraša napoli očitačoče, napoli skrbljivo.

SVETNIK
Spisal Anton Fogarar.
Preval Pastolnik.

(Dalje)
"Če trije slepci zahtevajo mojo svetilko resnice, kaj jim odgovorim? Porečem jim: pojdi in privrpi pravo svetilko, ker če vam jo zdaj izročim v roke, ne bi imeli nič luči od nje in mogli bi jo samo pokvariti."
"Ne bi rad," je rekel dolgi in medli dijak z naočniki, "da bi se morala zapreti okna solnični luči, zato da bi videli to vašo svetilko resnice. Sicer mi je v ostalem razumljivo, da nam ne marate razlagati svojih nauk in nas smatrate za častikarke "reporterje". Danes mi nimamo ali vsaj jaz nimam razpoloženja, ki si ga vi želite. Morebiti sem slepec, a ne čutim potrebe, da bi prosil luči papeta niti kakoga Lutra. Toda če pridete v Rim, najdete mladenčkov, ki so razpoloženi bolj nego jaz, bolj nego mi. Pridite, govorite, dovolite tudi nam, da vas čujemo. Danes smo samo radovedni. jutri — kdo ve? Morebiti bo naša volja druga. Pridite v Rim."
"Dajte mi svoje ime," je rekel Benedetto.
Oni mu je dal posetnico. Imenoval se je Elija Viterbo. Benedetto ga je začudeno pogledal.
"Da, gospod," je rekel oni, "jaz sem Izalec, a ta dva krakčena nista nič bolj kristjana nego jaz. V ostalem nimam jaz nobenega verskega predsodaka."
Pogovor je bil pri kraju. Pri odhodu je izkušal najmlajši izmed trojice, oni s sto vprašanji, napraviti še zadnji naokrog;
"Povejte nam vsaj, ali se katoličani po vašem mnenju lahko udeležujejo političnih glasovanj?"
Benedetto je molčal, oni je stil vanj:
"Niti tega nečete odgovoriti?"
"Non expedit," je rekel. (Ni primerno.)
Koraki v predstobi; dva rahla udarca na duri; vstopijo oba Selva in Noemi. Marija Selva vstopi prva in ko vidi Benedetto v taki obleki, ne more zatreti v obrazu ogorčenja, pomilovanja in smeja; oblije jo rdečica, rada bi izgovorila besedo odpora, a je ne najde. Gospodični Noemi stopijo solze v oči. Vsi štirje molčijo za trenutek ter se razumejo. Nato zamrmra Ivan:
"Nikoli nič ga od srca ne loči!"
In stisne roko možu, ki se mu zdi v tej ohlapni obleki še bolj dostojanstven.
"Da, toda vi ne smete nositi take obleke!" je zaklicala Marija, ki ni bila tako mistična kakor njen soprog.
Benedetto je zamahnil z roko, kakor bi hotel reči: "Ne govorim o tem!" ter gledal učitelja svojega učitelja z očmi, polnimi hrepenenja in spoštovanja.
"Ali veste," je rekel, "koliko resnice in koliko dobrote sem pridobil od vas?"
Ivanu ni bilo znano, da je po don Klementu toliko vplival na tega človeka. Domneval je, da je ta bral njegove knjige. Bil je ganjen in hvalil je v srcu Boga, ki mu je dal občutiti s sladkostjo, da je v tej duši izvršil nekaj dejanskega dobrega.
"Kako srečen bi bil," je povzel Benedetto, "ko bi smel delati na vašem vrtu, da bi vas včasih videl in mogel poslušati!"
Ko ga je Noemi čula omeniti oni večer, ji je ušel pritajen vzklik, poln spominov, ki jih ni bilo mogoče izraziti v besedah. Ivan je porabil to priliko ter ponudil Benedetto svojo gostoljubnost, ker je bil izvedel od don Klementa,

"Nič več ne boš smel zahajati ašikovat (vasovat) pod moj pendžer." (okno).
"Zakaj pa ne? — Kaj mi je mar pravde najinih filistrskih starcev?"
"Moj oče je dal tati Aminu stroga navodila... noben bakšiš (napitnica) je ne zmoti več!" — Muhrabi je (omrežje, iz lesa izrezljano; namesto stekla na oknu) na mojem obloku so zakrite in zabite... Vsi doma me pazijo, da se mi ni nikamor ganiti! — Ah, Ahmed!... Nikdar si ne bodeva svoja!"
"Ti moraš biti moja! — Fatima... Fatima, beživa — Beži z menoj! — Boš? — Fatima!"
"Jaz da bi zapustila očeta? — To bi mu bila gotova smrt!"
"Ti me ne ljubiš," se je okrenil Ahmed in potegnil s samokresom po luščici se skorji planovnega debla, da se je sipnilo suho lubje daleč v stran. "Tvoj oče ti je ljubiš kakor jaz!"
"Preklinjal bi me! — Preklet edino svoje dete!"
On je staknil orokje zopet za pas, stopil dekletu čisto blizu in jo prijel za roko.
"Fatima, povaj mi odkritosrečno: ali me še ljubiš?"
"Seveda te! — Kako pa se moreš vprašati!" mu je zagotovila. "Ali bi bila sicer prišla tolikrat sem na ta samotni kraj?"
"In zakaj ne bi bežala z menoj?" jo je poprosil znova. "Pojdi, pojdi z menoj!"
"Ne ardi se — toda, jaz ne morem!" se je branila.

da namerava zapustiti Jenne še isti večer. Odpovali bi lahko skupaj, če bi mu bilo všeč, po razgovoru, ki ga je objubil njegov avakniji. Noemi je vaa bleada uprla prvi pogled v Benedetto, pričakujoč njegovega odgovora.
"Zahvaljujem se vam," je rekel, ko je nekoliko pomislil. "Če potrkam na vaše duri, mi odprete. Zdaj ne morem reči drugega."
Ivan se je obrnil, kakor bi se hotel odstraniti s svojo soprogo. Benedetto ju je proslil, naj ostaneta. Gospodična gotovo nima skrivnosti zanj, vaa za svojo sestro ne, če bi jih še imela za svaka. Tudi to prikrito povabilo za Marijo je padlo, ker je Noemi v zadregi pripomnila, da ne gre za njene skrivnosti. Oba Selva sta se odstranila.
Benedetto je ostal pokonci in ni rekel gospodični Noemi, naj sede. Vedel je, da ima pred seboj Jeannino prijateljico, slutil je naprej, kakšen bo razgovor in da prihaja po Jeannipem naročilu.
"Gospodična," je rekel.
Način razgovora ni bil nevljuden, a izražal je jasnino: "Čim hitreje, tem bolje."
Noemi je razumela. Vaakdo drugi bi jo bil s tem razlabil. Benedetto je ni. Z njim se je čutila ponosno.
"Nalogo imam," je rekla, "da vas vprašam, ali kaj veste o osebi, ki ste vi morali biti, s njo prav dobro znani. In ste jo morali, mislim, tudi zelo ljubiti. Njeno ime — ne vem, če ga prav izgovorim, ker nisem Italijanka — je don Josip Flores."
Benedetto se je zdrnil. Tega ni pričakoval.
"Ne," je vzkliknil plašno. "Nikesar ne vem!"
Noemi ga je gledala nekaj časa molče. Preden bi zopet govorila, bi ga bila rada prosila odpustitja radi bolesti, ki mu jo je povzročila. Reklo je tiho in potrt:
"Pisali so mi, naj vam povem, da ga ni več med živimi."
Benedetto je akonil obraz ter ga skril v dlaneh. Don Josip, dragi don Josip, draga velika čista duša, drago jasno čelo, drage oči, polne Boga, dragi mili glas njegov! Izplakal je s sladkostjo dvoje solz, samo dvoje solz, ki jih Noemi ni videla, in začel je v sebi don Josipov glas, ki mu je govoril: ali ne čutiš, da sem tu, da sem s teboj, da sem v tvojem srcu?
Po dolgem molku je Noemi zasopetala:
"Odpustite. Na bila bi vam rada povzročila tako veliko bolesto!"
Benedetto si je zopet razkril obraz.
"Bolest in ne bolest," je rekel.
Noemi je spoštljivo molčala. Benedetto jo je vprašal, ali ve, kdaj je ona oseba umrla.
Proti koncu aprila, je mislila Noemi. Nje tedaj ni bilo v Italiji. Bila je v Belgiji, v Brugah, z neko svojo prijateljico, ki so ji pisмено sporočili to novice. Kolikor je izvedela od prijateljice, je ta oseba — Noemi ni ponovila njene imena iz rahločutnega osira — storila svetlo smrt. Njegovi papirji — tudi to ima nalog sporočiti — so se izročili v varstvo škofu tistega mesta. Benedetto je naredil odobrujočo kretnjo, ki bi bila tudi lahko znamenje, da je razgovor končan. Noemi se ni zganila.
"Nisem še končala," je rekla.
In pristavila je hitro:
"Imam neko katoliško prijateljico... jaz nisem katoličanka, sem protestantka... ki je izgubila vero v Boga... Svetovali so ji, naj se posveti izvrševanju krščanske ljubezni. Živi s bratom, ki je vsakrni veri skrajno nasproten. Ta novost, da se njegova sestra peča s dobrodelnostjo, da stopa v stike s ljudmi, ki se iz verskega načela posvečujejo dobrim delom, mu je zoprna.

(Dalje prihodnjik.)

"Fatima!"
"Ne, ne, ne... Ne smem!"
"Vidiš, jas bi vse žrtvoval za te... In ti?" — Izpustil ji je roko.
Fatima je molčala...
"Kaj mi je brez tebe ves svet, ljubica! — Ti moraš — Moraš..."
"Kako bi rada! Ali — ni mi mogoče! — Ti preveč zahtevaš od mene!"
"Dobro, Fatima!" je dejal s tihim, toda odločnim glasom. "Ne bom te več silil! Podaj mi še enkrat roko! Poljubi me še enkrat."
Burno jo je objel... Poljubila sta se; prijel je njeno roko in jo strastno stiskal na srce.
"Allah bodi s teboj, Fatima! — Mene ne bo nikoli več nazaj!"
"Kaj nameravaš? Kam hočeš?" je zahtela preplašena deklica.
"V Stambul! — Sultanovi vojski je treba konjnikov... Nihče izmed vas me ne bo več videl... Bodi srečna!"
Še enkrat jo je pogledal in se naglo obrnil... Kakor okamenela je gledala za njim. — Že je izgubil za svetnim krmom!
"Ahmed!" je kriknilo zdvajajoče dekle in steklo za njim. "Ostani... jaz te..."
Srečna žalost ji je zadušila glas... Ahmed je obstal, nemo jo pogledujoč.
Potaj si je akonil glavica, kateri ni sakrival obranka nikakršne "yashmak" (zavoj), tega milga obranka, katerega bajno lepoto je bil primerjal Ahmed v srečnih urah nekajljene ljubosti tolikokrat Gjebrailu, Mitailu, Asrailu, Israfilu in vsem drugim "melekem" (angelom) bošjim... Pisana ruta, turbanu podobna, bogato z zlato pretkana, ji je počasi zdrnila na polno ramo in osvobodila svetle črne lase, prepletene z rdečim avinim trakom... Na lepem vratu in na prsih so ji vzdrhtavale dragocene korale, kroglice od jantara, nizovi od oniksa, obsidijana, jaspisa...
Kar si je zakrila obraz z rokami in glasno zajokala... Na finem zapetju so zablisteli v mehki mesečini zlati okovi, z biseri in cekini okičeni — ji zablisteli se avinjski biseri med zastirajočimi prsti iz rosičih se oči.
Ah! Devet in devetdeset odstotkov same vode je v solzah! — In vendar so včasih tako grenke!
Tako rajska srečna sta bila prej oba, edinec Abdula Slovočka pa edinka Kara Besedavaja! — Kakor bi ju bili znesli globoki skupaj, tako krassen par sta bila! Zlasti o prazničnih priložnostih! — Mlada oba, oba lepa in zdrava! Vsaki naturalist bi se bil javno in jokal nad njima! Domišljevala sta si, da njiju sreča nima ne konca, ne kraja! Kaj še!
Prišlo je ravno narobe! Ahmed je kiel, Fatima je vzdihovala... Zdaj naj pa še kdo pride in reče, da ni to strašno žalostno!
"...ljubesen... nje minilji vi užitki niso vredni njenega trpljenja!" tako nekako pravi Lermontov. Sicer je pa tudi prav, da je tako! Drugače bi se čutili zaljubljeni malo preveč enake bogovom in bi postali podobni tistim lahkomišelnim angelom, ki so si izbrali Luciferja za prvega generala in si na ta prevzetni način pokvarili kariero za vse večne čase.
Ahmed je bil mehkega, skoraj slovankega srca! Svoje ljubice ni mogel dolgo gledati jokajoče se. — Hitro jo je prijel za malo roko in jo nežno odvedel k posekanemu deblu; tjakaj je sedel in vzela Fatimo v naročje...
"Ako bi se izpolnila tako kmalu vsaka želja, bi bil vsaki fakir lahko paka!" je bil prišel tolašiti z arabakimi pregovori in jo božal po rosnem licu. "Is trnja zraste roža; in rože zraste trn! — Zidala sva si prestopno seralle (palace) v oblaki! — Treba nama je kaj pametnega ukreniti, da si pomoreva. Kdor se ne trudi, on ne je medu! — Prosim te, ljubica, nikar se mi več ne jokaj! — Saj je tvoj zvesti Ahmed vedno pri tebi; zdaj prisoten, in odsoten pa vsaj z duhom! — Trdno upam, da se nama bo godilo kdaj še mnogo lepše, kakor pripoveduje najmič-

nejša "hikajah" (pravljica, bajka) našemu narodu. Allah naju ne zapusti! Vidiš, še mi je vžalnil v glavo resnično misel!"
In čudno! Ni še preteklo Bog ve kaj časa, in že se je razjasnil dekletu objokani obrazek... Čisto je pozabila, da jo čaka doma stara Amina! Poljubovala sta se goreče in vestno z Ahmedom in si stiskala roke... Tako namreč zahteva običaj v jutrovi deželi; Ahmed in Fatima sta pa domače šege in navade zelo spoštovali! In Fatima je bila dekle blagega srca! Vestno in goreče je vrnila Ahmedu vsaki poljub.
In daljave pa je dovajal veter omamljive glasove pojočega valovja... donal ognjenordečim cvetovom na granatovem grmovju hladine, krepilne rose... se ljubko poigraval s šumečimi peresi kokosovih in datlovih palm in se rahlo izgubljal dalje v magično, bajnosvetlo noč.

(Dalje prihodnjik.)

NA PRODAJ JE 6 sobna Bungalow hiša, s steklom pokriti in urejen porč, kuhinja v pritičju. Oglasite se osebno na 5747 So. San Francisco Ave., Chicago, Ill.—(Adv.)
Gotova odgovor za neprebravo, napenjanje in zapirje.
Školeni zdravniki se čudijo, kako hitro deluje to zdravilo v takih slučajih.
Če vam vaš zdravnik še ni predpisal tega zdravila, kar pojdite k vašemu lekarnarju in kupite steklenico; zove se Nuga-Tone. Je lahko za vživati in za približno \$1.00 dobite celo mesečno zalogo. Čudili se boste kako hitro učinkuje. Za alabo prebravo, napenjanje, zapirje, nedelujoča jetra, slab tek, glavobol, slab spanec, itd. ni boljšega kot je to zdravilo. Poskusite ga samo za par dni in čudili se boste, kako vam ponovi moč in voljo za delo. Daje trdno in poživljajoče spanje in skoraj takoj se boste počutili boljše. (Izdelovalci Nuga-Tone tako dobro vedo, kaj leta stori v takih slučajih, da primorajo vse lekarnarje jamčiti isto in povrnti vaš denar, če niste zadovoljni.) Priporočano in na prodaj v vseh dobrih lekarnah.
Ali želite znati pravilno pisati in štati angleško? Naroči si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.
Izava v zalogi sledočih knjig:
AMERIŠKI SLOVENCI—izvrstna kramna knjiga, vsega 632 strani, trdo vezana, vredna svoje cene, stane...\$5.00
Slovensko-Angleška Slovnica—zelo poučna in lahko razumljiva knjiga za učenje angleščine, z dodatkom raznih koristnih informacij, stane samo...\$2.00
Zakon Blagovestja—tolmači naravne zakone in splošni razvoj, knjiga iz katere zamorete črpati mnogo naukov za telesno in duševno dobro...\$1.50
Pater Malaventura—V Kabaretu—zanimiva povest iz življenja ameriških frančiškanov, in doživljaj rojaka, izvrstno spopolnjena s slikami...\$1.50
Zajedaki—resnična povest in prava ilustracija doslej skritega dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki...\$1.75
Jimie Higgins—kramna povest, ki jo je spisal sloviti ameriški pisatelj Upton Sinclair, poslovenil pa Ivan Molek...\$1.00
Zapisnik 8. redne konvencije S. N. P. J., 252 strani mehko vezana, stane samo...\$0c
KNJIGE KNJIŽEVNE MATICE SE DOBE
pri naših društvenih tajnikih in drugih zastopnikih, namreč dotedaj jih imajo v prodaji poleg društvenih tajnikov tudi:
William Sitter, 6404 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
Anton Jankovich, 1171 Norwood Rd., Cleveland, Ohio.
Anton Bekal, 727 E. 157th Street, Cleveland, Ohio.
John Križmančič, 13111 Benington Ave., West Park, Ohio.
Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 163, Johnstown, Pa.
John Rimac, 5555 Russell St., Detroit, Mich.
Frank Stuhar, 13705 St. Aubin, Detroit, Mich.
John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.
Proletarec, 3639 W. 26th Street, Chicago, Ill.
Ali pa pišite ponje na:
KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

TISKARNA S. N. P. J.
SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA
Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.
VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI
CENE ZMERNE, UNISKO DELO PRVE VESTE
VSA POJASNILA DAJE VOĐSTVO TISKARNE
Pišite po informacije na naslov:
S. N. P. J. PRINTERY
2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.
TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTREMA POJASNILA